

SÖNDAGEN 15 AUGUSTI

JUNGFURU MARIAS UPPTAGNING TILL HIMLEN, högtid

Katolska kyrkan kan inte tvivla på att Kristus, som själv uppstod och uppför till himlen, också gav sin moder del av himlen, hon som skyddade och gav honom livet (Katolska kyrkans katekes, nr 966; 974). Maria går före alla lärjungar på många sätt: hon var den som först förstod vem Jesus var, genom Gabriels (Luk 1:30–38), Elisabets (Luk 1:42-45) och Symeons (Luk 2:25-35) ord; den som var först och fysiskt närmast honom – genom sin graviditet; den som först hörde Guds Sons späda röst och älskade honom; den som var med under alla åren, från bebådelsen till korset och pingsten, från början till slutet. Vilken annan människa skulle kunna vara den som först följde honom till paradiset – helt och hållet, med kropp och själ? När skulle det ske, om inte vid hennes livs slut? Kan någon föreställa sig att Jesus skulle låta hennes kropp, som han själv hade antagit kött av, gå förgängelsen till mötes när hans egen kropp fick fara upp till himmelen?

Finns det bibliska belägg för Marias upptagning? I alla fall tillräckligt för att inte avvisa tanken. Paulus räknar med en möjlig fysisk upptagning redan innan sin död (1 Thess 4:14-18). Gamla testamentet berättar om kroppsliga upptaganden av heliga män som Henok (1 Mos 5:24) och Elia (2 Kung kap. 2) – att dessa skulle tas upp, men inte Maria, är otänkbart: ingen annan har gjort något som kan jämföras med vad hon gjorde, hon som var utan synd. Marias väg till himlen bekräftar Bibelns löften om vad det kristna hoppet handlar om för oss alla: Paulus skriver att Gud skall förvandla den kropp vi har i vår ringhet så att den blir lik den kropp han har i sin härlighet (Fil 3:21). Så är hon vår syster i frälsningen – redan där vi är ämnade att komma. Dogmen om Marias upptagning till Guds härlighet är en nödvändig trossanning, inte uttryckligen omnämnd i Bibeln men helt i Bibelns anda, inte förmedlat av ögonvittnen men bejakad av kyrkans läroämbete, som har löftet om Andens upplysning om sanningen (Joh 16:13).

Kyrkan förser denna högtid med en extra mässa kvällen innan (vigiliemässan). Första läsningen i den (1 Krön 15:3-4, 15-16; 16:1-2) påminner oss om förbundsarken som David lät bära upp till tältet på den plats i Jerusalem som han hade reserverat för det kommande templet. Scenen pekar fram emot Maria som fick bära Guds nya förbund, Jesus, i sitt sköte, ja, hon är det nya tältet. Andra läsningen illustrerar med Paulus ord Marias förvandling från förgänglighet till oförgänglighet, den som även vi ska ”iklädas” (jfr 1 Kor 15:54) – dock först på vår uppståndelses dag i framtiden. Evangeliet ger oss dialogen i Luk 11:27-28, där Maria prisas salig för sitt moderskap (människor förstår redan att det är något helt speciellt med henne), och Jesu svar, när han utvidgar saligprisningen till att omfatta alla dem som tror på Guds ord och tar vara på det (d.v.s. det som Maria gör före någon annan, se Luk 1:45; 2:19, 51).

Mässan på dagen lyfter vår blick till Johannes himmelsvision där Herrens moder är smyckad med alla himlaljus och räddas från draken – djävulen – som vill anfalla henne och hennes barn (Upp 11:19a, 12:1-6a, 10ab). Maria får hjälp att fly – också en bild av

hennes upptagning. Andra läsningen (1 Kor 15:20-27a) tar vara på Paulus ord om att uppståndelsen först ska ges till dem som tillhör Kristus – vi vet att ingen stod närmare honom än Maria. Även om Paulus här tänker på händelser vid Kristi återkomst, så antyds en prioritet i uppståndelsesordningen, som Herrens moder har en särskilt plats i – hon som var kroppsligen ett med honom vid hans människoblivande. Så kunde ju också Elisabet, uppfylld av den helige Ande, säga: Välsignad är du mer än andra kvinnor (Luk 1:42). Slutligen smyckar kyrkan dagen med evangelieläsningen, där Marias lovsång, Magnificat, ingår. Vi märker där att Maria själv anade sin eviga bestämmelse i förväg. Hon sade: Från denna stund skall alla släkten prisa mig salig (Luk 1:48).

Högtidsdagen idag var under vår katolska medeltid en stor, arbetsledig helgdag, ”Dyra Vårfrudag”, liksom den också i vår tid i många länder är en högtid med stora och festliga processioner, fyrverkeri och festivaler. Det är ett MÅSTE att gå i mässan idag!

Kyrkans bön denna dag:

Allsmäktige, evige Gud, till himlens härlighet har du upphöjt din Sons moder, den alltid rena jungfrun Maria, med kropp och själ. Lär oss att lyfta blicken upp till denna härlighet, och låt oss en gång dela den med henne.

Särskilda läsningar på denna dag:

Vigiliemässan (kvällen innan): 1 Krön 15:3-4, 15-16; 16:1-2; 1 Kor 15:54-57 samt Luk 11:27-28

MÅNDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Dom 2:11-19** (Herren lät domare framträda, men folket hörde inte heller på dem)

Fram tills torsdag läser vi om domartiden, vars hela anarki sammanfattas fint här. Domarbokens författare suckar: På den tiden fanns ingen kung i Israel. Var och en gjorde vad han själv fann för gott (Dom 21:25).

Evangelium: **Matt 19:16-22** (Om du vill bli fullkomlig, så gå och sälj allt du äger)

Vem kan läsa denna berättelse utan att gråta över sitt eget liv? Vi har knappt plats för allt vi äger men vill inte skiljas ifrån det. Vi längtar efter det fågelfria, radikala livet med lätt ryggsäck och öppna vidder – men kompromissar med våra drömmar...

Matteus version av denna dialog ligger mycket nära Markus och Lukas (jfr Mark 10:17-22; Luk 18:18-23). Urvalet ur tio Guds bud (v.18-19) är likadant, men Matteus lägger till budet om kärleken till medmänniskan (3 Mos 19:18), antagligen som bro till rådet i v. 21

att ge ALLT till nödlidande (jfr Matt 25:31 f). Det är den fullkomligheten (v. 21; jfr Matt 5:48) som Matteus vill poängtera och som hos Lukas bär namnet barmhärtighet (Luk 6:36) – Imitatio Dei: att efterlikna Gud.

Jesu samtal med den unge lärjungekandidaten slutar trist och tråkigt, som en misslyckad anställningsintervju. Man undrar varför denna scen skulle ingå i Bibeln. Som läsare kan man inte känna sig nöjd – kan ingen söka upp den där stackaren och hitta på ett sätt för honom att åtminstone ”helgas i vardagen” utan att behöva sälja allt? Eller kan han inte få lite betänketid, testa det radikala ”klosterlivet” med Jesus ett par veckor innan han bestämmer sig? Men nej, han vill själv gå därifrån, ty något har förändrats inom honom. Markus skriver att han ”mörknade” (Mark 10:22). Sådana fall möter vi ibland, det där ansiktet hos någon har bestämt sig för att tron inte är något alternativ.

Ju mer jag kallar på dem, desto mer går de bort från mig (Hos 11:2).
--

TISDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Dom 6:11-24a** (Gideon, rädda Israel; jag har sänt dig)

”Domare” kallades av Gud varje gång israeliterna förföll till avgudadyrkan, tappade bort sin vänskap med Gud och så kuvades av sina fiender. Förtryckta folk bevarar gärna berättelser om hjältar, som vågar trotsa och sabotera för övermakten. Gideon var en sådan.

Evangelium: **Matt 19:23-30** (Det är svårt för en rik att komma in i himmelriket)

Den rike unge mannen från igår höll Guds bud, sade han. Jesus uppmanade honom då att ge allt åt de fattiga. Det apokryfiska s.k. Nasareerevangeliet – som aldrig upptogs i Nya testamentet, men kan tänkas innehålla autentiska ord av Jesus – lägger här till (enligt kyrkofadern Origenes från början av 200-talet):

Då kliade sig den rike i huvudet, ty detta ord behagade honom inte. Och Herren sade ytterligare till honom: ”Hur kan du säga att du har gjort vad som står i lagen och profeterna? Står det inte skrivit i lagen: ”Älska din nästa såsom dig själv”. Och många av dina bröder, Abrahams söner, är fulla av smuts, och dör av hunger, medan ditt hus är fyllt av mycket gott, och ingenting av det kommer dem till del.

(Apokryferna till Nya testamentet, s.19, Proprius förlag)

Så kan det ha gått till. Jesu ord var i så fall inte en ”inbjudan” utan en svidande social anklagelse. Frågan är nu om denne man – och sådana som han, människor med många ägodelar – kan bli frälsta. Jesus säger här (v. 23-24) att det är ofantligt svårt, men ändå inte omöjligt för Gud. Abraham var ju rik och är ändå frälst (jfr Luk 16:23 f) – ett

tröstande exempel för rika i alla tider. Petrus – i allas namn – vill veta vad han själv har att hoppas på efter att ha lämnat sitt fiskeföretag och allt bakom sig. Han får ett utomordentligt uppmuntrande svar. Vem som får ”mest” lön i himlen får vi dock inte veta. V. 30 låter oss förstå att det kommer att bli en stor överraskning.

Tänk på att det är Herren, din Gud, som ger dig kraft att skaffa rikedom (5 Mos 8:18).

ONSDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Dom 9:6-15** (Ni sade: ”En kung måste regera över oss” fastän Herren är en kung)

Gideons son Avimelek gjorde sig till Israels kung, men höll inte länge. Hans bror Jotan jämför honom hånande med en törnbuske (= oduglig). De som såg Jesus träda fram, med törnekransen (Joh 19:5), tänkte kanske på detta: ”Haha, en ny Avimelek!”

Evangelium: **Matt 20:1-16** (Ser du med onda ögon på att jag är god?)

Vi är här på Arbetsförmedlingen. Arbetsdagen är ”from six to six” – vissa daglönare får jobb kl. 6, de andra kl. 9 och 12 respektive kl. 17. Alla får en full dagslön, de sista anlända får till och med lönen först, framför näsan på alla andra. Är inte det skriande orättvist? Jesu svar är nej. Enligt honom ska man se till vad människor behöver, inte bara på vad de förtjänar. Ett eko av det hittar man i katolska kyrkans sociallära där det heter att lönesättning inte bara bör ske utifrån vad var och en bidrar med utan även vad den behöver för att kunna leva människovärdigt. En lön är inte rätt satt bara för att parterna kom överens (Katolska kyrkans katekes, nr 2434).

De som började först kl. 17 var inga latmaskar: hela dagen har de stått till förfogande för arbetsmarknaden, men ingen hade lejt dem (v. 7). De hade intentionen att arbeta, och det är avgörande för Gud (så finns det i kyrkan många som vill tjäna Gud som präster eller i kloster, men som inte antas på grund av funktionshinder eller svår personlighet: Gud ser till intentionen och ska rikligen belöna dem för att de ville).

Männen på bänken framför arbetsförmedlingen har sett sina kamrater bli antagna och vet att dessa kommer hem på kvällen till sina fruar med en denar, de själva förmodligen med tomma händer. Men de har också hungriga barn! Det är orättvist.

Kamraterna som inte accepterade jordägarens syn på en sådan kollektiv solidaritet protesterade (v. 11). Ordet som Matteus använder är det samma som när israeliterna i öknen knotade mot Mose för att de var hungriga och törstiga (2 Mos 16:1-8; 17:3). Slutfrågan i v. 15 är en retorisk pärla, helt avväpnande. Ett svar behövs inte.

(Det kommer) ... inte att finnas någon fattig hos dig då Herren välsignar dig i det land som Herren, din Gud, vill göra till din egendom och låta dig ta i besittning, om du bara lyssnar till Herren, din Gud (5 Mos 15:4-5).

TORSDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Dom 11:29-39a28** (*Det som kommer ut mot mig genom dörrarna skall tillhöra Herren*)

Jeftas spritt galna löfte till Gud påminner om många tragiska sagor med samma motiv. Förmodligen vill Domarbokens författare med denna skräckhistoria illustrera hur tokigt det gick till då när Israel ännu inte hade någon kung (jfr Dom 21:25).

Evangelium: **Matt 22:1-14** (*Bjud alla ni ser till bröllopet*)

Denna liknelse handlar nästan om samma sak som liknelsen innan (Matt 21:33-46). Där krävde kungen (Gud) sin del av skörden, nu bjuder han på en stor fest – *den messianska festmåltiden* (Jes 25:6-10). Bröllopostemat syftar på profeternas ord om Gud som folkets ”brudgum” och folket som hans ”brud”: Gud ska genom Sonen förenas med sitt folk (jfr Mark 2:18-20). Profeterna, fram tills Johannes döparen och Jesu apostlar, har pekat på detta och bjudit in – men gästerna vill inte komma.

De inbjudna gästernas motvilja, som sträcker sig ända till att döda kungens tjänare, är ofattbart skamlös, närmast förryckt – straffet som drabbar dem i v. 7 kunde de rimligen förutse. Kan man hata Gud så starkt att man hellre vill dö, ja döda, än delta i hans fest? Deras stad bränns ner, läser vi – Matteus har kanske som gammal man fogat in dessa ord med darrande hand, under intryck av Jerusalems förstörelse genom romarna år 70. Hans folk avvisade sin Messias och hans kyrka, och löpte amok i ett hopplöst uppror, judiska kriget, år 66-70. Jesus hade redan förutsagt det.

I Lukas version (Luk 14:16-24) bjuder den kränkte kungen in fattiga och människor med funktionshinder, här hos Matteus är det ”onda och goda” (v. 10; jfr Matt 5:45), d.v.s. kyrkan består av syndare och helgon. Guds nya fest är *eukaristin för alla folk*, även för icke-judar. Men du är inte säker på en plats vid festbanketten i himlen bara för att du är med i kyrkan: du ska *bära frukt*, d.v.s. göra Guds vilja (jfr Matt 7:21; 12:50). Den rätta klädnaden vid Guds stora fest (v.12) är *dopets vita klädnad*, men inte bara på utsidan: **ditt hjärta** ska överensstämma med nåden, d.v.s. leva i vänskap med Gud, förlåtet, försonat, biktat, alltid ivrigt att efterlikna hans generositet.

Salig den som får vara med om måltiden i Guds rike (Luk 14:15).

FREDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rut 1:1, 3-6, 14b-16, 22** (Noomi och Rut kom till Bet-Lehem)

I dag och i morgon läser vi ur den lilla pärlan, Ruts bok. Rut avbildar de hednafolk som valt att tillhöra kyrkan: Ditt folk är mitt folk, och din Gud är min Gud (v. 16). Vi ser även temat kvinnor hjälper kvinnor, livsviktigt inte minst bland fattiga.

Evangelium: **Matt 22:34-40** (Du skall älska Herren din Gud och din nästa som dig själv)

Matteus berättar att Jesus hade gjort saddukeerna svarlösa – det måste ha glatt de folkliga fariseerna, de var traditionellt i strid med det saddukeiska prästpartiet som hade goda förbindelser i överklassen. Fariseerna tyckte om att sammanfatta Guds bud i korta slogans – pedagoger och folkbildare som de var. Jesus ger oss här det dubbla kärleksbudet (kombinationen av 5 Mos 6:4 f och 3 Mos 19:18). Det fanns gott om sådana sammanfattningar i dåtida judendom (spår av dem syns även i Rom 13:8-10; Jak 2:8). I v. 40 säger Jesus ordagrant att hela lagen ”hänger” på dessa två bud (liksom en dörr hänger på två gångjärn). Fariseerna brukade säga att världen hänger på tre saker: toran (lagen), tempeltjänsten och kärlekens gärningar. Men Jesus låter lagen själv bero på kärleksgärningarna, som alltså får absolut prioritet. Det är en viktig, djup och principiell skillnad. När den så småningom gick upp för dåtidens religiösa ledare kostade den Jesus livet.

Vi möter här den historiske Jesus tydligare än någonsin: han träder fram som en judisk lärare bland andra lärare, men med en helt egen prioritering: kärleken till Gud och nästan är religionens centrum, allt annat är sekundärt. Katolska kyrkans katekes ställer hela det långa avsnittet med utläggning av tio Guds bud (nr 2083 – 2557) under detta dubbelbud. Av Jesu bud kan vi göra moralteologi, men aldrig legalism.

Förslag till fredagsoffer: be Gud visa vem/vilka jag behöver försonas med – och hur!
--

LÖRDAGEN I 20 VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Rut 2:1-3, 8-11; 4:13-17** (*Han blev fader till Isai, Davids fader*)

En idyllisk kärlekshistoria? Nej, mer! Ruts bok vill provocera: ”Israel” betyder *de personer som har den sanna tron, inte de som överbetonar lagen*. Rut kom från moabiterna, det folk vars kvinnor i 4 Mos kap. 25 förförde Israels män till hor och avgudadyrkan. Dessa var strikt uteslutna från att få upptas i Gudsfolket (5 Mos 23:3, Esr kap. 9-10, Neh 13:1 ff). Men Rut upptogs. Ännu mer: från henne härstammar **David** (v. 17) och därmed **Kristus** (Matt 1:5).

Evangelium: **Matt 23:1-12** (*De säger ett och gör ett annat*)

Religionskritik är inte ett modernt fenomen som ateistiska tänkare har hittat på utan en integrerad del av religion, i varje fall av biblisk religion. Gud kritiserar genom profeterna sitt folks hycklande religionsutövande, sida upp och sida ner i Gamla testamentet (läs

ställen som t.ex. Jes 1:10-17 eller Amos 5:21-25!). Här i dagens läsning avtäckes Guds Son i Nya testamentet sin tids religiösa ledares hyckleri.

Vi bär alla på nyckelupplevelser, viktiga ögonblick, som var med och forma våra uppfattningar. Vi vet inte vad som ligger bakom Jesu djupa besvikelse över de skrifflärda och fariseerna. Anar vi spåren av en djup andlig kris i Jesu ungdom? Kanske var det så att de lärare som pojken Jesus litade på och beundrade visade sig att vara mer måna om titlar och positioner än om utmattade själar belastade av tunga bördor (jfr Matt 11:28-30). Ja, religion kan förvisso bli förtryck och humbug. Den som låter sig kallas för ”fader” ska *vara* en fader åt utsatta stackare, liksom Gud är det (jfr v.9), aldrig knuffa dem åt sidan. Och i dag? Jesus skulle nog inte ha något emot att våra präster kallas för ”fader” (pater) – om de bara lever som de lär!

Jag har satt dig att pröva mitt folk... du skall granska och pröva deras liv (Jer 6:27).
--